

EL FUTUR DE LA FORMACIÓ PROFESSIONAL A LES ILLES BALEARS. UNA MIRADA AL NOU PLA INTEGRAL DE FORMACIÓ PROFESSIONAL 2022-2025

Víctor Arjona Borrallo

RESUM

Aquest article pretén oferir una mirada al nou Pla Integral de Formació Professional 2022-2025. Partint d'una anàlisi de la situació actual, es durà a terme una descripció de les línies estratègiques que han d'articular la formació professional del futur de les Illes Balears. La configuració d'un sistema únic de formació professional, l'impuls de la qualitat i l'excellència, la importància de la xarxa d'orientació acadèmica i professional, el paper de la formació professional en l'abandonament escolar prematur i la formació professional com a eina d'inclusió, són alguns dels reptes i les oportunitats que es descriuen a continuació.

RESUMEN

El presente artículo pretende ofrecer una mirada al nuevo Plan Integral de Formación Profesional 2022-2025. Partiendo de un análisis de la situación actual, se llevará a cabo una descripción de las líneas estratégicas que deben articular la formación profesional del futuro de las Islas Baleares. La configuración de un sistema único de formación profesional, el impulso de la calidad y la excelencia, la importancia de la red de orientación académica y profesional, el papel de la formación profesional en el abandono escolar prematuro y la formación profesional como herramienta de inclusión, son algunos de los retos y las oportunidades que se describen a continuación.

INTRODUCCIÓ

La formació professional ha d'adquirir un paper protagonista a l'hora d'afrontar els desafiaments que els esdeveniments actuals ens plantegen, no tan sols pel que fa a la recuperació de la crisi postpandèmia i la crisi econòmica i social que es desprèn de l'actual conflicte a Ucraïna, sinó també donant resposta als reptes que plantegen el canvi del model demogràfic, la revolució digital i la necessitat d'impulsar una economia verda i sostenible que cada cop demana més perfils STEM (ciència, tecnologia, enginyeria i matemàtica) i, sobretot, a una demanda constant de formació al llarg de tota la vida que ha d'actuar com a factor d'inclusió a la nostra societat.

En definitiva, la formació professional ha de ser motor de la innovació i protagonista del canvi de model productiu cap a una economia sostenible. Per aconseguir aquest objectiu s'estableixen diferents actuacions estratègiques.

D'una banda, hem d'assenyalar l'important paper que la Llei d'educació de les Illes Balears atorga a la formació professional, que defineix com un sistema integrat que abraça el conjunt d'accions formatives i d'ensenyaments i aprenentatges que capacitin per al desenvolupament qualificat de les diverses professions,

accés i participació activa a la vida social, cultural i econòmica. Un aspecte rellevant també és el fet que es reconegui com un sistema únic format tant pels ensenyaments propis de la formació professional inicial com els de la formació professional per a l'ocupació.

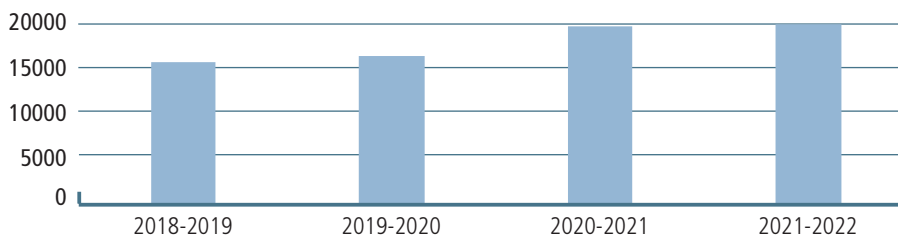
A més, cal parlar del Pla de Recuperació, Transformació i Resiliència, el qual planteja l'execució d'un pla estratègic enfocat a la transformació i la modernització del sistema de formació professional com un dels eixos vertebradors d'un model econòmic basat en el coneixement.

Algunes dades inicials

Durant els darrers anys les Illes Balears no s'han mostrat alienes a l'increment de demanda dels estudis de formació professional que s'ha experimentat en l'àmbit estatal.

Tal com es pot comprovar, existeix una tendència a l'alça del nombre d'alumnes que cursen estudis de formació professional: el curs acadèmic 2021-2022 es va registrar una xifra de **19.808 alumnes** matriculats a cicles formatius, la qual cosa representa un increment del **26,90%** respecte al curs 2018-2019.

GRÀFIC 1: Evolució de matrícula a cicles formatius

Font: elaboració pròpia amb dades del GestIB

Si feim una anàlisi per etapes i prenent com a referència el curs 2018-2019, podem comprovar que, mentre que el nombre d'alumnes matriculats a graus bàsics es manté estable, sí que s'ha experimentat un important increment d'alumnes matriculats a graus mitjans i graus superiors, del **22,19%** i el **20,25%**,

Per famílies professionals, podem veure que les més demanades són les que estan relacionades amb alta ocupabilitat i facilitat d'inserció laboral. Així doncs, identifiquem una alta demanda a administració i gestió, informàtica i comunicacions, sanitat, serveis socioculturals a la comunitat i hoteleria i turisme, respectivament.

QUADRE 1. Resum de l'evolució de la matrícula segons etapes

ETAPA	Curs 2018-2019	Curs 2019-2020	Curs 2020-2021	Curs 2021-2022
Grau bàsic	2.063	2.057	2.045	2.073
Grau mitjà	7.826	8.348	10.045	9.951
Grau superior	5.711	5.878	7.442	7.736
Cursos d'especialització				48
TOTAL	15.600	16.283	19.532	19.808

Font: elaboració pròpia amb dades del GestIB

QUADRE 2. Resum de l'evolució de la matrícula segons famílies professionals

Família professional	Curs 2018-2019	Curs 2019-2020	Curs 2020-2021	Curs 201-2022
Activitats físiques i esportives	915	1.030	1.247	1.109
Administració i gestió	3.233	3.345	3.796	3.856
Agrària	374	324	460	512
Arts gràfiques	155	186	208	189
Comerç i màrqueting	691	686	889	966
Edificació i obra civil	73	71	96	113
Electricitat i electrònica	1.058	1.108	1.276	1.306
Fabricació mecànica	95	94	108	100
Fusta, moble i suro	33	57	59	77
Hoteleria i turisme	1.459	1.487	1.652	1.630
Imatge i so	145	162	205	205
Imatge personal	458	452	609	621
Indústries alimentàries	50	88	132	122
Informàtica i comunicacions	2.071	2.188	2.537	2.665
Instal·lació i manteniment	270	306	359	395
Marítimopesquera	242	239	280	288
Sanitat	1.987	2.083	2.687	2.605
Seguretat i medi ambient	40	38	36	38
Serveis socioculturals i a la comunitat	1.552	1.574	2.032	2.163
Transport i manteniment de vehicles	699	765	864	848
Total general	15.600	16.283	19.532	19.808

Font: elaboració pròpia amb dades del GestIB

A l'estudi elaborat per l'Observatori de la Formació Professional (CaixaBank) "Informe 2021: l'FP com a clau per al desenvolupament i sostenibilitat" s'apunten una sèrie de factors que justifiquen l'atractiu que tenen aquests estudis.

El percentatge de població ocupada amb estudis de formació professional guanya terreny cada any a la resta dels nivells educatius i arriba a un **23,5% de la població ocupada l'any 2020**.

La formació professional es caracteritza per amortir els efectes que sobre l'ocupació tenen les situacions de crisi. La seva durada, relativament curta en comparació amb altres estudis, el contacte directe amb les empreses i la flexibilitat dels programes formatius són factors que confereixen a aquests estudis una gran capacitat d'adaptació als diferents escenaris que es generen en situacions de crisi.

Segons les estimacions realitzades per **CEDEFOP (Centre Europeu pel Desenvolupament de la Formació Professional)**, es preveu que en la pròxima dècada serà necessari cobrir al voltant de deu milions d'oportunitats de llocs de feina. En aquest sentit, serà vital el nombre d'ofertes que es crearan amb un perfil tècnic de formació professional; per exemple, el volum d'ofertes de feina que demanen aquest perfil va passar **del 38,8% l'any 2019 al 41,3%** el 2020.

Pla de redimensionament de l'oferta formativa

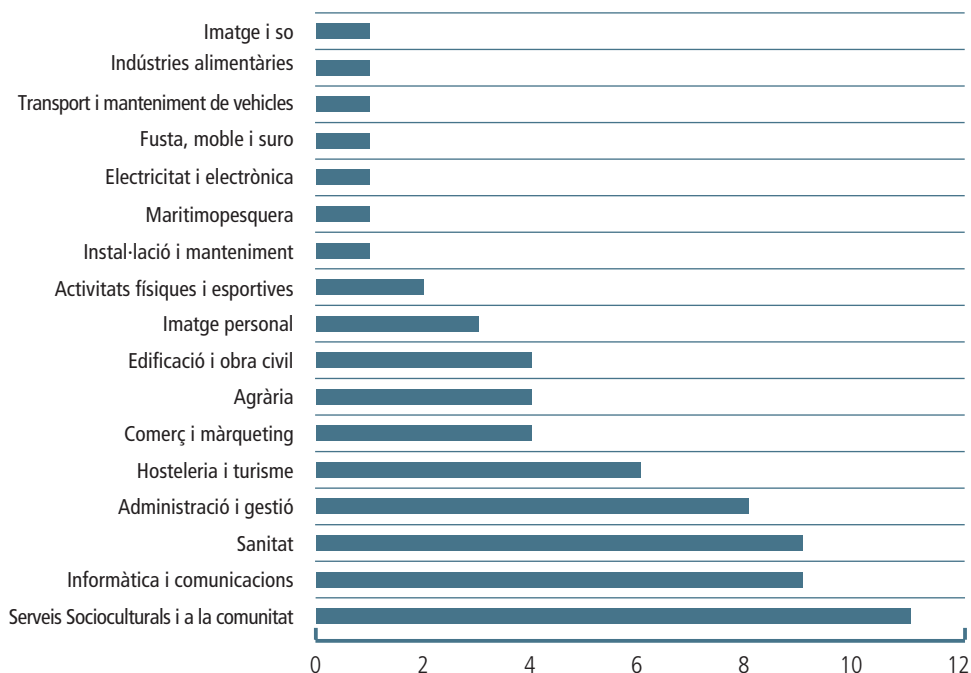
L'increment de demanda de cicles formatius per part de la ciutadania no es podria haver atès si no hagués vingut acompanyat per un increment de l'oferta formativa dels estudis de formació professional.

El Pla de Modernització de la Formació Professional que s'ha articulat a través del Pla de Recuperació, Transformació i Resiliència ha impulsat la creació d'oferta formativa tant en modalitat presencial, intensiva, com també la nova oferta a distància i modular.

L'execució d'aquest pla des del curs 2019-2020 ha permès la implantació de **67 nous cicles formatius**, que es distribueixen tal com figura al quadre IV.

A l'hora d'implantar nous cicles formatius s'han valorat, entre d'altres factors, la demanda de la ciutadania, el grau d'inserció laboral i la tipologia del sector, i s'han prioritzat en aquest cas aquells que són considerats estratègics, com els relacionats amb els serveis socioculturals i a la comunitat, el sanitari i els relacionats amb la informàtica i les comunicacions.

L'increment de demanda acompanyat per un redimensionament de les places destinades a la formació professional ha implicat una **transformació del mapa de l'oferta formativa** sense precedents que ha d'assentar les bases per a una formació professional de qualitat i adaptada a la societat.

GRÀFIC 2: Redimensionament de l'oferta formativa. Noves implantacions 2019

Font: elaboració pròpia amb dades del GestIB

CAP A UN SISTEMA ÚNIC DE FORMACIÓ PROFESSIONAL

La nova Llei orgànica de l'ordenació i integració de la formació professional imagina un sistema de formació professional en què s'integren la formació professional educativa i la formació per a l'ocupació, considerant clau l'aprenentatge al llarg de la vida gràcies al sistema d'acreditació de competències.

És per això que hem d'avançar cap a un sistema de formació professional en què tota la formació sigui acreditable, acumulable i capitalitzable. L'oferta formativa haurà de tenir dimensió vertical i escalonada, començant des de les microformacions fins als títols de formació professional. Igualment haurà de tenir un caràcter flexible i adaptable i permetre a cada individu confeccionar el seu propi itinerari formatiu partint sempre de l'orientació com a peça clau.

Amb la finalitat d'assolir una qualificació i una requalificació permanents de tota la població al llarg de tota la vida professional, cal establir les bases d'un sistema que acompanyi els nostres joves des de la seva etapa escolar fins a la fi de la seva trajectòria professional.

QUADRE 3. Estructura del nou sistema de formació professional

Aprentatge al llarg de tota la vida			
CAPITALITZABLE, INTEGRADA i FLEXIBLE (registre únic de formació professional)	Grau E: cursos d'especialització Grau mitjà (especialista) o grau superior (màster professional)	Orientació professional	Acreditació de competències professionals
	Grau D: oferta inicial Graus bàsics, graus mitjans, graus superiors		
	Grau C: certificats professionals Nivells 1, 2 i 3		
	Grau B: certificat de competència Un mòdul professional inclòs a una oferta superior		
	Grau A: acreditació parcial de competència Un resultat d'aprenentatge inclòs a una oferta superior		

Font: Dossier informatiu sobre la nova llei d'FP de 2022

Els nivells al sistema de formació professional

Les actuacions que es preveu desenvolupar en els propers anys en funció dels graus són:

Graus A, B: formació modular

- Establir programes de qualificació i requalificació mitjançant oferta modular i microformacions.

Graus C: certificats professionals

- Continuar programant l'oferta de formació professional per a l'ocupació, especialment la dirigida a desocupats, prioritzant els àmbits d'actuació més vinculats a l'ocupabilitat.

Graus D: oferta inicial

- Seguir treballant per millorar la qualitat de l'oferta dels cicles formatius existents a les quatre illes i en totes les modalitats i règims. Aquesta aposta ha d'anar acompanyada d'un augment de la dotació pressupostària i dels recursos humans així com una millora de les infraestructures que es destinen a aquestes ofertes formatives. Millorar la qualitat implica un procés de prioritització dels recursos formatius per adaptar-los a les necessitats dels sectors estratègics de les Illes Balears.

Graus E: cursos d'especialització

- Els cursos d'especialització tenen com a objectiu complementar les competències de les persones que ja disposen d'un títol de formació professional i aprofundir-hi, i cerquen ampliar coneixements i millorar les competències que s'han adquirit amb anterioritat en un títol de formació professional.

- Al nou Pla Integral de Formació Professional es planteja la necessitat de revisar i ampliar l'oferta d'aquests cursos d'especialització, ja que representen un valor afegit a la formació dels nostres alumnes.
- Actualment, formen part del catàleg de les Illes Balears 6 cursos d'especialització, 5 de conduents al títol de màster professional, com són els de Ciberseguretat en Entorns de les Tecnologies de la Informació, Intel·ligència Artificial i *Big Data*, Manteniment de Vehicles Híbrids i Elèctrics, Desenvolupament de Videojocs i Realitat Virtual, i 1 de conduent al títol d'especialista, que és el curs d'especialització en Forneria i Brioxeria Artesanals.

Acreditació de competències: l'Institut de Qualificacions Professionals de les Illes Balears (IQPIB)

És l'organisme que gestiona el sistema que permet obtenir títols de manera oficial a través de l'experiència i la formació. Per això, és necessari desenvolupar estratègies que vagin encaminades a realitzar campanyes de difusió, jornades, conferències..., dirigides a la població en general.

El registre únic de formació professional

Únicament el disseny d'un sistema estructurat amb la verticalitat que s'ha descrit anteriorment aplanarà el camí cap a la creació d'un registre estatal de formació professional, el qual estarà a l'abast de tots els ciutadans i del qual es podrà obtenir un informe formatiu professional que recollirà el seu itinerari formatiu i la seva situació formativa professional.

Ampliació de la xarxa de centres integrats de formació professional

La nova Llei de formació professional integra l'oferta formativa ocupacional i la inicial establint els centres educatius com a referent per a tota la societat en general. En aquest sentit, els centres integrats de formació professional constitueixen un eix estratègic, ja que són el vehicle per atendre les necessitats formatives dels alumnes i de les persones ocupades i desocupades en el sentit més ampli.

És per aquest sentit que es considera estratègica l'ampliació de la xarxa de centres integrats a les Illes Balears, per tal de poder donar resposta a totes les necessitats formatives i de qualificació i requalificació de tota la ciutadania.

OFERTA PROFESSIONAL EN RÈGIM INTENSIU

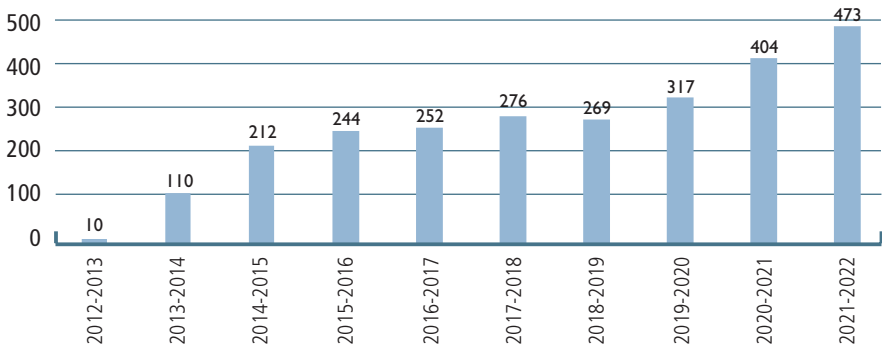
Una de les novetats que acompanya la nova Llei de formació professional és el caràcter **dual** de tota l'oferta que abasta els graus C, D i E. Ara bé, aquesta dualitat s'estructura en dos règims diferenciats, el general i l'intensiu. La principal diferència entre tots dos és l'existència o no d'una relació contractual. Així doncs,

mentre que al règim general no existeix contracte, en la formació professional en règim intensiu sí que s'ha de formalitzar.

El **règim intensiu** associat al contracte per a la formació en alternança representa una gran oportunitat, però també una sèrie de reptes: l'èxit no seria possible sense la coordinació entre la Conselleria d'Educació i Formació Professional, la Cambra de Comerç de Mallorca, les associacions empresarials i els sectors productius, el SOIB i, sens dubte, els centres educatius i els tutors d'empresa. Aquesta estructura permet col·laborar per adaptar la formació professional intensiva a les necessitats de les empreses i de les famílies professionals, amb l'objectiu d'aconseguir que la formació professional intensiva es vegi com una opció de qualitat amb una alta inserció laboral.

GRÀFIC 3: Evolució del nombre de matriculats al règim intensiu (abans, dual)

Font: Servei d'Oferta Formativa, Direcció General Formació Professional

Tal com es pot comprovar al quadre VI, des del curs 2012-2013, any en què es va implantar el primer cicle en règim intensiu (abans, dual), el nombre d'alumnes que ha optat per aquesta modalitat ha crescut cada any. El Pla Integral de Formació Professional 2022-2025 estableix línies d'actuació perquè la formació professional intensiva es converteixi en una opció d'èxit.

Actualment, a Mallorca tenim programada l'oferta de **15 cicles de formació professional intensiva** distribuïts entre **22 grups d'alumnes**, i s'ha tornat a apostar per aquest règim formatiu a les illes de Menorca i Eivissa, amb un grup nou a cadascuna.

A més, gairebé dos terços dels alumnes (**64,3%**) té continuïtat a l'empresa on va cursar el cicle de formació professional en règim intensiu. Això reflecteix que aquest tipus de formació té un alt grau d'inserció laboral.

Per continuar treballant en aquesta línia, es fa del tot necessari reforçar la col·laboració entre l'empresa i els centres formatius i, en aquest sentit, és clau la figura

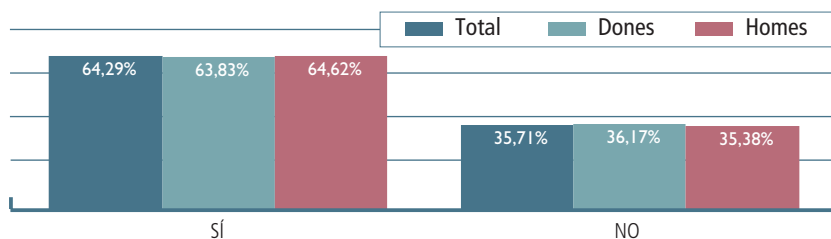
del tutor d'empresa, que ve reforçada per la nova Llei de formació professional, implicant-lo més en el procés d'aprenentatge dels alumnes, potenciant la seva participació en el pla formatiu i implicant-lo activament en el procés d'avaluació.

QUADRE 4. Cicles i grups en règim intensiu a les Balears

15 cicles d'FP intensiva 22 grups d'alumnes	Graus superiors <ul style="list-style-type: none"> Assistència a la direcció Administració i finances Gestió de vendes i espais comercials Sistemes electrotècnics i automatitzats Administració de sistemes informàtics en xarxa Desenvolupament d'aplicacions multiplataforma Desenvolupament d'aplicacions web Vitivinicultura
	Graus mitjans <ul style="list-style-type: none"> Gestió administrativa Instal·lacions elèctriques i automàtiques Cuina i gastronomia Serveis en restauració Carrosseria Electromecànica de vehicles i automòbils Manteniment d'embarcacions d'esbarjo

Font: Servei d'Oferta Formativa, Direcció General de Formació Professional

GRÀFIC 4: Alumnes que es titulen i continuen a l'empresa on han cursat els estudis en règim intensiu (abans, dual)

Font: Cambra de Comerç i Fundació Gadeso. Gener de 2020

UNA FORMACIÓ PROFESSIONAL DE QUALITAT

Per atendre de manera adequada les necessitats del sector productiu i que les oportunitats de desenvolupament de les empreses de les Illes Balears no es vegin vulnerades per la manca de capital humà qualificat, cal programar una ofer-

ta formativa de qualitat en un sentit ampli de la paraula. És per aquest motiu necessari que la formació professional es desenvolupi potenciant una actualització periòdica de l'oferta, impulsant pedagogies innovadores, posant a l'abast del sistema les noves tecnologies, ajudant a adquirir i millorar les competències en llengües estrangeres i fomentant l'esperit emprenedor dels nostres alumnes.

EL CENTRE DE FORMACIÓ, INNOVACIÓ I DESENVOLUPAMENT DE LA FORMACIÓ PROFESSIONAL DE LES ILLES BALEARS

En aquest camí cap a l'excel·lència és fonamental el paper que té el Centre de Formació, Innovació i Desenvolupament de la Formació Professional de les Illes Balears (CFINFP-IB), amb seu al ParcBIT. Aquest centre neix amb la finalitat de donar formació tècnica als professors de formació professional, impulsar la innovació i l'emprenedoria, promoure programes d'innovació i recerca, potenciar la signatura d'acords de col·laboració amb empreses, entitats i institucions i actualitzar-ne i adaptar-ne els currículums en la mesura que possibilita la nova Llei de formació professional.

Algunes de les actuacions que coordina són:

- Formació tècnica de professors de formació professional

És evident que si volem millorar la qualitat del sistema formatiu cal posar a la disposició dels nostres docents formacions dirigides a reciclar el coneixement de les seves competències. Els continguts de les formacions se centren en les necessitats que es generen arran de la pràctica docent i dels canvis imposats pel sector productiu en matèries d'innovació i actualització científica.

QUADRE 5. Resum de formacions tècniques

Curs escolar	Nombre de formacions
2014-2015	4
2015-2016	16
2016-2017	13
2017-2018	18
2018-2019	43
2019-2020	11
2020-2021	70
2021-2022	99

Font: Servei de Planificació i Promoció de la Formació Professional

- Impulsors de Talent: Aules d'emprenedoria i aules ATECA.

Des de l'any 2021 la Conselleria d'Educació i Formació Professional ha posat en marxa les aules d'emprenedoria als centres de formació professional. Aquest programa, finançat pel Ministeri d'Educació i Formació Professional i per la Unió

Europea - NextGenerationEU, permet als alumnes de qualsevol cicle formatiu de formació professional i antics alumnes disposar d'un espai físic per potenciar la curiositat per l'emprenedoria, la innovació i el treball en equip, amb la finalitat de guiar-los al seu propi projecte empresarial. Actualment estan implantades **16 aules d'emprenedoria**: 10 a centres de Mallorca, 1 a Menorca, 4 a Eivissa i 1 a Formentera.

Igualment, amb la mirada posada a impulsar la qualitat, des de l'any 2021 s'han implantat aules de tecnologia aplicades (aules ATECA). Són espais on l'alumnat i els docents tenen a la seva disposició les tecnologies més innovadores. Realitat virtual, entorns en 3D, innovació, energies renovables, R+D són alguns dels conceptes que ajuden a definir aquestes aules. Actualment hi ha **9 aules** repartides entre els diferents centres de les Illes Balears. Aquest recurs, sens dubte, han de continuar potenciant-se com una manera de posar a disposició de la comunitat educativa la tecnologia més innovadora que, sens dubte, serà clau com a motor de canvi del model productiu.

- Afavorir la col·laboració i la coordinació entre la formació professional i les empreses

Una altra de les línies de treball cap a una formació de qualitat passa per la necessitat de col·laborar amb les empreses i el sector productiu. És per això que, a través del CFINFP-IB, s'han tramitat diversos convenis que permetin fomentar les sinergies entre els centres formatius i les empreses.

IMPULS DE PROJECTES PER VISIBILITZAR L'EXCEL·LÈNCIA A LA FORMACIÓ PROFESSIONAL

Associades a la qualitat del sistema de formació professional, hi ha, sens dubte, les persones. Per això, sense obviar el caràcter universal d'aquests estudis, la formació professional ha de projectar programes destinats a captar talent i fomentar l'excel·lència. És per aquest motiu que el Pla Integral de Formació Professional consolida i reforça programes com:

- Convocatòries de premis extraordinaris de formació professional, amb una dotació econòmica atractiva.

QUADRE 6. Resum dels premis extraordinaris d'FP

Curs	Participants	Premiats
2018-2019	42	14
2019-2020	69	16
2020-2021	68	14
2021-2022	Es resoldran el curs 2022-2023	

- Participació en competicions professionals d'àmbit autonòmic, Balear Skills, i d'àmbit nacional i internacional.

Aquest tipus de competicions són un aparador que ajuda a visualitzar el treball i l'esforç que duen a terme totes les persones implicades en la formació professional. A l'edició de l'any 2022 de Spain Skills hi han competit un total de **17 alumnes de les Illes Balears**, que representen 10 centres que imparteixen formació professional: 9 de Mallorca i 1 de Menorca.

Les Illes Balears han aconseguit per primer cop **5 medalles** en aquesta competició: **2 medalles d'or i 3 medalles de plata**. Els guanyadors de la medalla d'or representaran Espanya a les competicions internacionals, Euroskills i Wordskills. Aquests bons resultats ens han d'animar a continuar en aquesta línia de treball i, per aquest motiu, el nou Pla Integral recull la importància de potenciar aquest tipus de competicions com a impulsores de l'excel·lència i la captació de talent.

ORIENTACIÓ (XARXA POAP)

L'orientació és clau al sistema de formació professional. La nova Llei de formació professional dedica el títol VII a desenvolupar l'encaix de l'orientació professional dins el sistema, establint l'orientació com un dret bàsic i un factor primordial en la promoció de la qualitat educativa i en la recerca de les millors oportunitats formatives professionalitzadores.

La Llei orgànica 3/2022, de 31 de març, a l'article 96.2, estableix que:

“Es garantirà, mitjançant mecanismes de col·laboració, cooperació i coordinació interadministratives, l'existència de punts d'orientació dependents del sistema de formació professional que facilitin la informació i l'acompanyament per a l'acreditació de les competències obtingudes a través de vies no formals o experiència laboral, així com el fàcil accés a l'orientació i l'assessorament adequats i precisos, que ajudin els ciutadans a prendre decisions encertades en matèria d'educació, formació i ocupació en qualsevol moment al llarg de la vida”.

La Xarxa de Punts d'Orientació Acadèmica i Professional (POAP) creada durant el curs 2015-2016 s'ha reestructurat per tal de donar resposta a les necessitats esdevingudes de la nova Llei de formació professional. La POAP, projecte fruit de la col·laboració entre la Conselleria de Model Econòmic, Turisme i Treball i la Conselleria d'Educació i Formació Professional, pretén millorar l'assessorament sobre les possibilitats que ofereix el sistema de formació professional.

La Xarxa POAP es vertebrava entorn dels POAP territorials, els quals són espais d'atenció al ciutadà ubicats estratègicament a Palma, Inca, Manacor, Eivissa i Menorca. Dels POAP territorials depenen 33 extensions que se situen als CEPAs, als CIFP i a les oficines del SOIB.

El nou Pla Integral de Formació Professional cerca consolidar i impulsar els esforços fets en matèria d'orientació. La formació professional es percep cada dia més com una alternativa rellevant, però continua havent-hi alumnes que arriben a aquests estudis sense un coneixement adequat sobre totes les opcions que el sistema de formació professional posa a la seva disposició. Som conscients que una bona orientació és un factor clau per aconseguir que el pas per aquesta etapa formativa sigui un èxit, per això cal continuar treballant per millorar el procés d'orientació.

Per aquest motiu, a través de l'esmentada Xarxa POAP, al nou pla s'estableixen una sèrie de línies d'actuació, com són millorar l'orientació acadèmica i professional de l'alumnat de secundària, batxillerat i formació professional integral, establir plans de difusió dels diferents cicles i especialitats formatives i establir mesures per donar a conèixer els estudis de formació professional.

CONTRIBUIR A PAL·LIAR L'ABANDÓ ESCOLAR PREMATUR

L'abandonament escolar prematur afecta aquells joves que abandonen l'educació formal abans de completar l'educació secundària obligatòria. L'abandonament escolar està vinculat a la desocupació, l'exclusió social, la pobresa i la mala salut.

Entre els factors que influeixen en aquest abandó ens podem trobar problemes personals o familiars, dificultats en l'aprenentatge, la mateixa estructura del sistema educatiu i les relacions entre professors i alumnes.

Actualment, les Illes Balears se situen en una taxa d'abandonament escolar del 15,4%, fet que implica que s'ha produït una reducció en set punts respecte a les xifres de 2014, encara que ens trobem per sobre de la mitjana estatal, que està en 13,3%, i lluny de l'objectiu marcat per la Unió Europea el 2020, que era del 10%. És per això necessari establir línies d'actuació conjuntes que vagin encaminades a pal·liar l'abandó escolar prematur.

LOMLOE: LA IMPORTÀNCIA DELS GRAUS BÀSICS

La Comissió Europea, en la comunicació "Consecució de l'espai europeu d'educació d'aquí a 2025", estableix que les vies per a l'èxit escolar plantegen tres reptes:

- Donar la possibilitat a tots els alumnes d'assolir un nivell bàsic de domini de les capacitats bàsiques.
- Reduir almenys el nombre de joves que abandona l'educació sense un títol de segon cicle d'ensenyament secundari com a mínim.

- Garantir el benestar dels alumnes a l'escola.

En aquest sentit, cal destacar la contribució que pot fer la formació professional per treballar en les línies comentades anteriorment gràcies al suport rebut per la LOMLOE, que a l'article 30.4 estableix que:

“La superació de la totalitat dels àmbits inclosos en un cicle de grau bàsic conduirà a l'obtenció del títol de Graduat en Educació Secundària Obligatòria. Per afavorir la justificació en l'àmbit laboral de les competències professionals adquirides, l'alumnat a què es refereix aquest apartat rebrà així mateix el títol de Tècnic Bàsic en l'especialitat corresponent”.

Aquest canvi de paradigma en relació amb la formació professional de grau bàsic, a efectes pràctics, ens permet dir que els alumnes que cursin aquests estudis en finalitzar l'etapa obtindran una doble titulació que els permetrà, d'una banda, garantir el domini de les capacitats bàsiques acadèmiques i, de l'altra, obtenir un nivell de capacitació professional de nivell 1 que els permetrà continuar el seu itinerari formatiu segons les necessitats personals.

Actualment, a les Illes Balears la taxa d'escolarització bruta als graus bàsics és del **8%** i es troben per sobre de la mitjana estatal, que presenta una xifra del **7,4%**. Les taxes brutes d'escolarització permeten relativitzar l'oferta de formació professional. Es defineixen com la relació percentual entre l'alumnat matriculat de qualsevol edat i la població a les edats teòriques associades a l'ensenyament.

Tot i així, hi ha un ampli camí per recórrer i el nou Pla Integral de Formació Professional planteja com a objectiu millorar i ampliar l'oferta formativa de graus bàsics, ja que, en tractar-se d'uns estudis que uneixen continguts professionalitzadors i acadèmics, s'han de considerar clau en el sistema educatiu.

Consolidar programes de qualificació inicial (PQI)

Els programes de qualificació inicial (PQI) i els programes de qualificació inicial especial (PQIE), adreçats aquests darrers als alumnes amb necessitats educatives especials, donen resposta al que recull l'article 25.3 de la Llei 1/2022, de 8 de març, d'educació de les Illes Balears, la qual preveu que la Conselleria pugui establir i autoritzar altres formats formatius de formació professional com a programes de qualificació inicial.

La Direcció General de Formació Professional i Ensenyaments Artístics Superiors convoca anualment subvencions per desenvolupar programes de qualificació inicial, en col·laboració amb les corporacions locals, les mancomunitats de municipis, les organitzacions no governamentals i altres associacions professionals i empresarials sense ànim de lucre.

QUADRE 7. Resum de programes PQI/PQIE

CURS	Nombre de programes sol·licitats	Nombre de programes atorgats	PQIE	PQI	Finançament
2019-2020	17	15	3	12	948.750 €
2020-2021	16	16	5	11	948.750 €
2021-2022	17	17	5	12	990.000 €

Al nou Pla Integral de Formació Professional s'aposta per continuar les convocatòries anuals dels PQI i PQIE, alhora que s'ha d'afavorir l'acompanyament d'aquests alumnes que finalitzen aquests estudis perquè puguin continuar els estudis en un CEPA, continuïn la formació en un grau bàsic o optin per la inserció laboral.

AFAVORIR EL RETORN A LA FORMACIÓ MITJANÇANT EL SISTEMA DE FORMACIÓ PROFESSIONAL

El sistema de formació professional ha de facilitar a qualsevol ciutadà tenir accés a una oferta formativa adequada tant a les seves capacitats com a les seves expectatives. Aquesta afirmació cobra una especial importància quan ens referim a persones amb una baixa qualificació i per a les quals accedir a un procés de qualificació i requalificació pot afavorir de manera molt important la seva ocupabilitat i inserció laboral.

És per això que el nou pla integral de formació professional estableix una sèrie de línies d'actuació que van dirigides a garantir el retorn a la formació per a aquest col·lectiu, com poden ser:

- a) Mesures per afavorir l'obtenció de titulacions bàsiques a les persones que abandonen el sistema educatiu de manera prematura.

Dins aquesta mesura podríem centrar programes com l'oferta semipresencial i a distància d'educació secundària obligatòria per a adults (ESPA), oferta destinada a preparar proves d'accés a cicles formatius i accions formatives vinculades al subsistema de formació professional per a l'ocupació.

- b) Oferta inclusiva a través de la formació professional per a l'ocupació.

Potenciar l'oferta de certificats de nivells 1 i 2, que juntament amb el programa d'acreditació de competències professionals es converteix en un vehicle de qualificació dels treballadors amb baixa qualificació professional. Establir programes modulars perquè les persones puguin cursar formacions que s'adeqüin a la seva situació sociolaboral.

CONCLUSIÓ

La formació professional es valora cada vegada més com **una opció real de futur** per a la societat i quan ens referim a la societat ho hem de fer en un sentit ampli.

D'una banda, hem de pensar en els ciutadans que volen millorar la seva qualificació professional, i ens referim aquí tant a aquells que volen accedir per primera vegada a uns estudis per tal d'obtenir una titulació com a aquells ocupats o desocupats que cerquen qualificar-se o requalificar-se per tal de millorar les seves opcions d'ocupabilitat.

D'altra banda, hem de fer referència a les empreses i al sector productiu, que cada dia valoren més els perfils tècnics d'aquests estudis, gràcies a la flexibilitat dels seus programes formatius i al contacte estret que mantenen amb l'empresa, ja sigui a través de les pràctiques formatives en el règim general o bé directament amb contracte si ens referim al règim intensiu.

Així doncs, **el nou Pla Integral de Formació Professional de les Illes Balears 2022-2025** té com a objectiu consolidar un sistema de formació professional caracteritzat per l'excel·lència i la qualitat, reforçant el **caràcter únic de l'oferta formativa durant tota la vida**, potenciant la transició cap a un model econòmic que pugui assegurar un creixement sostenible de la nostra societat.

L'objectiu d'aquest pla és establir les línies estratègiques que s'han de desenvolupar al llarg dels propers anys. Són unes línies de treball flexibles en el plantejament que persegueixen convertir la formació professional de les Illes Balears en un motor de resiliència davant la crisi capaç de desenvolupar oportunitats de formació de qualitat durant tota la vida.

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

Cambra de Comerç de Mallorca (2021). Departament de Formació. Informe de la inserció laboral dels alumnes de l'FP Dual sobre les dades aportades per la DGPIEAS.

Cedefop (2021, 15 de juny). Skills Panorama. Skills intelligence tool powered by Cedefop.

Conselleria d'Educació. Direcció General de Formació Professional i Ensenyaments Artístics Superiors (2022). Pla Integral de Formació Professional de les Illes Balears 2022-2025.

Council of the European Union (2021). Council Resolution on a strategic framework for European cooperation in education and training towards the European Education Area and beyond (2021-2030).

European Commission (2020). Osnabrück Declaration on vocational education and training as an enabler of recovery and just transitions to digital and green economies.

European Education Area (2021). Quality education and training for all: Early school leaving.

Gobierno de España (2021). España 2050. Fundamentos y propuestas para una Estrategia Nacional a Largo Plazo. Oficina Nacional de Prospectiva y Estrategia.

Gobierno de España (2021). Plan de Recuperación, Transformación y Resiliencia. Componente 20. Plan estratégico de impulso de la Formación Profesional.

Gobierno de España (2020). Plan de Modernización de la Formación Profesional.

Infoempleo-Adecco (2021). Informe Infoempleo Adecco 2020.

Ministeri d'Educació i Formació Professional (2022). Estadística de l'alumnat de formació professional, curs 2020-21.

Observatori de la Formació Professional (CaixaBank) (2021). "Informe 2021: L'FP com a clau per al desenvolupament i sostenibilitat".

BOIB. Llei 1/2022, de 8 de març, d'educació de les Illes Balears.

BOE (2020b). Llei orgànica 3/2020, de 29 de desembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació. Núm. 340, de 30 de desembre.

BOE (2022). Llei orgànica 3/2022, de 31 de març, d'ordenació i integració de la formació professional.

Reial decret llei 3/2012, de 10 de febrer, de mesures urgents per a la reforma del mercat laboral.